

Süreyyya Evren, Basak Senova

Dünyada çok büyük bir kesim, medyanın filtrelediği bilgilerle, olan biteni siyah-beyaz bir çatışma olarak algılıyor.

BAŞAK ŞENOVA ile Söyleşi

Published 30 May 2007

Original in **Turkish**

First published in **Varlık 9/2006**

Downloaded from eurozine.com (<https://www.eurozine.com/dunyada-cok-buyuk-bir-kesim-medyanin-filtreledigi-bilgilerle-olan-biteni-siyah-beyaz-bir-catisma-olarak-algiliyor/>)

© Süreyyya Evren, Basak Senova/Varlık Eurozine

Süreyyya Evren: Başak, İsrail'in Lübnan'a saldırısının ardından bir grup sanatçıyla birlikte mütevazı bir tepki gösterdiniz. Türkiyeli sanatçıların ve tasarımcıların görsel tepkilerini biraraya getirmeye yöneldiniz ve buna da "low res reaksiyon" (nomad-tv.net/low_res_reaksiyon) dediniz. NOMAD bünyesinde gerçekleşti bu girişim. Bize nasıl bir düşünceyle hareket ettiğinizi, sanatçıların ve genel olarak NOMAD'ın tutumunu anlatabilir misin? Bu arada NOMAD hakkında da biraz bilgilendirirsen seviniriz...

Başak Şenova: NOMAD'ın süregelen projeleriyle dijital sanat üzerinden kurduğu üretim ağı, hem bulunduğumuz coğrafyada hem de öncelikle Avrupa ve Ortadoğu, sonra da diğer coğrafyalarda bağlar oluşturmaya yöneliktir. Dijital sanat ve onu kapsayan dijital kültürün oluşumunu izlemek, saptamak ve gelişimine katkıda bulunmak için, işleyen projelerin tümünün ortak paydasını, kültürler ve politikalar-üstü bir paylaşım ve iletişim ağı kurma çabası oluşturuyor. NOMAD, 2002 yılında kurulan bağımsız bir oluşumdur. 2006 yılında dernek olarak kurumsallaşmıştır. Amacı farklı disiplinler üzerinden dijital sanat alanında gelişen deneysel oluşumları incelemek ve bu alanda yeni kalıplar üretmektir. Disiplinlerarası doğası gereği, sanatçılar, tasarımcılar, küratörler, mimarlar ve mühendislerden oluşan bir çekirdek kadroya sahip olan NOMAD, çeşitli düzlemlerde ve farklı coğrafyalarda sanatçılar için teknik ve teorik altyapı sağlamaktadır.

NOMAD, 2003 senesinden bu yana Lübnan, Mısır, İsrail, Filistin gibi Ortadoğu ülkelerinden sanatçılarla ve küratörlerle ortak projeler üretiyor ve çalışıyor. Bu nedenle, Lübnan kuşatmasının ilk gününden bu yana, NOMAD olarak bu bölgedeki ülkelerin çeşitli sanatçı ve kanallarından durumlarıyla ilgili ilk elden bilgi alıyorduk. Sonunda, imza kampanyası ya da para yardımı postaları iletmekten daha somut bir tepki göstermenin gerekliliğine inandık ve bu siteyi tasarladık. “low res reaksiyon” web sitesi, Temmuz 2006’dan bu yana Ortadoğu’da yaşananlar karşısında, Türkiye’den sanatçı ve tasarımcıların düşünsel reaksiyonlarını görsel olarak biraraya getirmeyi amaçlamaktadır. Bu bir NOMAD girişimiydi; sanatçılara ve tasarımcılara sitenin düşünsel tasarımı tamamlandıktan sonra internet ve diğer iletişim teknolojileri üzerinden açık çağrıda bulunduk. Site Türkiye’den katılan tüm sanatçılara ve tasarımcılara açık. İnternetin iletişim doğası gereği, katılımcıların kendi iletişim ağları arasında ağlar kurarak, gün geçtikçe büyüyor.

Sitenin ismi “low res reaksiyon” ve formatı hem toplu tepkisizliği, hem de çaresizliğimizi eleştiriyor. Yaşadıklarımız ve sessizce uzaktan tanıklığını yaptığımız durum, toplumlar ve onları yönetenler arasındaki uçurumu iyiden iyiye gözler önüne seriyor. Bizler hiçbir şey yapmadan izliyoruz, başımıza gelecekleri tepki göstermeksizin bekliyoruz. “low res reaksiyon” aynı zamanda bir özeleştirici. Sonuçta bu 250 pixel x 250 pixele sıkışmış, düşük çözünürlükteki tepkiler, yaşadığımız dünyada cılız ve etkisiz sesler olmaya mahkûm.

SE: Sanatçıların bu tür olaylara tepkileri her zaman merak edilen bir konudur. Sen bölgede de çeşitli küratöryal çalışmalarda bulundun. Hem bölgenin sanatçılarının olaylara genel olarak yaklaşımından, hem de kendi çalışmalarınızın izlediği yoldan bahsedebilir misin?

BŞ: Aslında hangi ülkeden olursa olsun, sanatçıların tepkileri birbirinden çok da farklı değildi. En azından bizim bağlantıda olduğumuz kesim için savaş bir an önce bitmeliydi ve bu kesim tepkisini üreterek göstermeyi seçmişti. Bu kez Filistinliler daha ihtiyatlı ve sessizdi, sanatçılardan ve küratörlerden boykot çağrıları ve e-postalar aldık. Lübnan’dakiler tepkilerini daha çok bloglar ve e-postalar üzerinden dile getirdiler, İsrailli sanatçıların birçoğu savaş karşıtı imza kampanyalarına katıldı, sanırım en etkili olanı sol eğilimli, savaş karşıtı online yayın olan maarav.org’un başlattığı kampanya oldu. Yüz ellinin üzerinde sanatçı hem iş üretti hem de savaşa karşı imza attı. Altı milyon nüfuslu bir ülke için önemli bir tepki olduğunu düşünüyorum. Ama

daha önce belirttiğim gibi, bu bizim bağlantıda olduğumuz kesim; savaş taraftarı sanatçı ve etkinlik olup olmadığını bilmiyorum ve buradan tahmin etmeye çalışmak yanlış olur.

Ortadoğu oldukça karmaşık ilişkiler, tarihler, çelişkiler barındırıyor. Savaşın öncesinde ve şu anda yaşananlar, basit bir denklem olmaktan çok öte karmaşık düğümler içeriyor. Dünyada çok büyük bir kesim, medyanın filtrelediği bilgilerle, olan biteni siyahbeyaz bir çatışma olarak algılıyor. Bunun izdüşümü uluslararası sanat dünyasında da etkisini gösteriyor. Ben, bu bölgeye odaklı birçok uluslararası sanat projesini, süregelen şiddete dayalı baskıcı durumu normalleştiren etkinlikler olarak algılıyorum. Uzun vadede kamusal alanda da etkisini gösterebilecek projelerin, küresel sanat marketine pazarlama derdine düşme²¹ miş, yerel (Ortadoğu'dan çıkan ve Ortadoğu'yu hedefleyen) projeler olabileceğine inanıyorum.

Biz NOMAD olarak şu anda bu sürece de değinen bir proje üzerine çalışıyoruz: "Bilincin Koma Hali" (Conscious in Coma: nomad-tv.net/conscious_in_coma). Proje Kasım ayında İstanbul Goethe Enstitüsü'nde, Ortadoğu ve Avrupa'dan sekiz küratörden (Makedonya'dan Elena Veljanovska, Moldavya'dan Stefan Rusu, Hollanda'dan Nat Muller, Almanya'dan Vera-Maria Glahn, Filistin'den Jack Persekian, Lübnan'dan Christine Tohme ve Türkiye'den benim hazırladığım) video seçkisi gösterimi ile başlayacak. Ortadoğu'dan katılan küratörler, söz ettiğim yerel çabadan kesitler sunacak.

SE: Sanatçıların yanı sıra bir de sanat kurumları meselesi var. İsrail bazı kurumlara karşı fazladan bir ihtiyat talebi oluştu. Bunu ifade edenler de oldu. Ne diyorsun?

BŞ: Biz savaşın başlaması ile birlikte, İsrail devletine bağlı kurumlardan destek almama kararını verdik. Buna benzer kararları İsrail'de bulunan savaş karşıtı kurumlar ve sanatçılar da aldı. Bunun haklı bir tepki olduğunu düşünüyorum. Ancak bu NOMAD içinde alınan bir karardı, dışarıdan gelen bir baskı ya da istek üzerine alınmadı. Bu nedenle, hiçbir boykot kararına imza atmadık. NOMAD kendi prensiplerini uyguluyor; başından beri sadece bu bölge için değil, diğer coğrafyalarda da devlet politikalarına göre hareket etmedi. İnanmadığı hiçbir projeye de imza atmadı.

Biz bilginin ve üretimin eşit dağılımına ve paylaşımına inanıyoruz. Dijital kültürün de temellerini bu düşünce oluşturuyor. Şimdiye kadar, coğrafya,

EUROZINE

din, dil, ırk, cinsiyet ayrımı olmaksızın, günlük politik çıkarlar üzerine hareket etmeden, bizimle aynı frekansta düşünüp, üretenlerle çalıştık, bundan sonra da aynı kararlılıkla devam edeceğiz.